

Foto: Hugh Jansman

Faunaschade Preventie Kit MODULE ROOFVOGELS

Versie: 1.1 - Printdatum: 20 december 2016

1. Inleiding

De 'Faunaschade Preventie Kit Roofvogels' laat zien met welke preventieve maatregelen u landbouwschade door met name de buizerd en de havik kunt voorkomen of beperken.

Vooraf de buizerd en de havik veroorzaken landbouwschade, met name aan vrijlooppkippen en sier- en watervogels. Zij eten van nature middelgrote tot kleine vogels en landzoogdieren.

Hoofdprooien van de havik zijn duiven, gaaien, kraaiachtigen en konijnen. De buizerd is qua voedsel een opportunist: hij eet wat voorhanden is, zoals kleine zoogdieren (muizen, mollen, jonge konijnen), kleine vogels en amfibieën (kikkers), regenwormen en kevers. De buizerd is ook een aaseter, en eet vaak verkeersslachtoffers.

Vanaf de laatste decennia van de 20e eeuw is het buizerdbestand in Nederland verveelvoudigd ten opzichte van de jaren zestig, toen de vogel door gebruik van pesticiden bijna uitgestorven was. In Nederland komt hij momenteel weer algemeen voor, met een stabiele stand van ruim 10.000 broedparen. In de wintermaanden zijn er aanmerkelijk meer buizerds in Nederland te vinden, omdat er veel buizerds uit noordelijker streken in ons land overwinteren. Haviken komen in veel kleinere aantallen voor, zo'n 2000 broedparen. Ze bevinden zich vooral in bosrijke gebieden, maar hebben een actieradius van territoria tot wel 18 kilometer.

Havik en buizerd zijn dagroofvogels, vrijlopende kippen zijn een eenvoudige prooi. Zowel buizerd als havik jagen graag vanaf een 'uitkijkpost', van waaruit zij hun prooi in het vizier krijgen en er dan van bovenaf op duiken.

INHOUD

1. Inleiding
2. Preventieve maatregelen
  1. Visuele middelen
  2. Afscherming
  3. Overige middelen
3. Soorten faunaschade
  1. Schade aan landbouwhuisdieren
4. Algemeen
  1. Wat te doen bij schade
  2. Ontheffing
  3. Meer informatie
  4. Kleine lettertjes
5. Over het Faunafonds

2. Preventieve maatregelen

Hieronder vindt u enkele verjaagmethoden. Zowel visuele als akoestische middelen werken maar gedurende een korte periode. Daarna wennen dieren eraan.

2.1 Visuele middelen

Nota bene: visuele middelen als vlaggen, vogelverschrikkers, ballonnen en flietsmolens mogen door elkaar gebruikt worden en kunnen elkaar ook vervangen.

Vogelverschrikkers

Een vogelverschrikker bootst een menselijke gedaante na. Vogelverschrikkers worden met name gebruikt om vogelschade in zaaibedden en afrijpende gewassen te voorkomen.

Vogelverschrikkers bestaan vaak uit oude kleren om een houten frame, opgestopt met stro of iets dergelijks. Loshangende mouwen en broekspijpen die wapperen in de wind, versterken het effect. U moet vogelverschrikkers regelmatig verplaatsen om gewening te voorkomen.

Er zijn vogelverschrikkers die zich na een bepaald tijdsinterval automatisch opblazen/oprichten. Dit soort vogelverschrikkers heeft een (uitschakelbare) sirene en lamp met dag/nachtschakeling. Volgens de fabrikant is deze vogelverschrikker effectief voor diverse vogelsoorten en 's nachts (door de ingebouwde lamp) ook voor reeën en konijnen. Eén vogelverschrikker is voldoende voor een gebied van 1 tot 4 hectare. De vogelverschrikker is niet geschikt voor in de kippenren.

Met wisselend succes worden er ook wel grote zilverkleurige 'heksenbollen' op een hoge paal bevestigd. Hierin weerspiegelt zich de aanvliegende vogel: hij herkent zichzelf dan als concurrent en vliegt weg. Ook hierbij kan gewening optreden.

Richtlijn Faunafonds

- *normale vogelverschrikkers: plaats vier stuks per hectare, regelmatig verspreid over het perceel*
- *opblaasbare vogelverschrikkers: volg de voorschriften van de fabrikant*

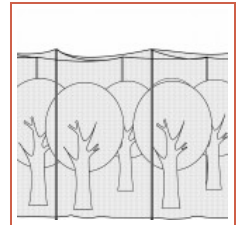
2.2 Afscherming

Afdeknetten

Om met name water- en siervogels op kleine oppervlakten te beschermen, kan men een afdeknet gebruiken. De netten worden aangebracht op een frame van palen en touwen.

Richtlijn Faunafonds

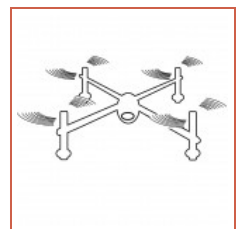
- *gebruik stevige, fijnmazige netten en span ze strak zodat vogels niet verstrikt raken*

2.3. Overige middelen

Nader te specificeren

Nader te specificeren middelen zijn alle legale middelen die grondgebruikers willen uitproberen. Het gaat om middelen waarvan de werking niet of onvoldoende is bewezen en die niet in de Faunaschade Preventie Kit (FPK) staan, maar waarvan BIJ12-Faunafonds wél een realistische werking verwacht. Denk bijvoorbeeld aan afleidend voeren, laser en de inzet van robots of drones. BIJ12-Faunafonds kan naar zo'n kansrijk, preventief middel experimenteel onderzoek laten doen, al dan niet in samenwerking met de betreffende grondgebruiker. Op deze manier stimuleert BIJ12-Faunafonds de inzet van innovatieve verjaagmaatregelen die door grondgebruikers zelf zijn ontwikkeld.

Wilt u een nieuw middel uittesten, dan kunt u vooraf de verwachte werking met een Faunafondsconsulent bespreken. Als u aanspraak wilt houden op een tegemoetkoming, vraag dan schriftelijke toestemming voor de inzet van het betreffende middel.

3. Soorten faunaschade

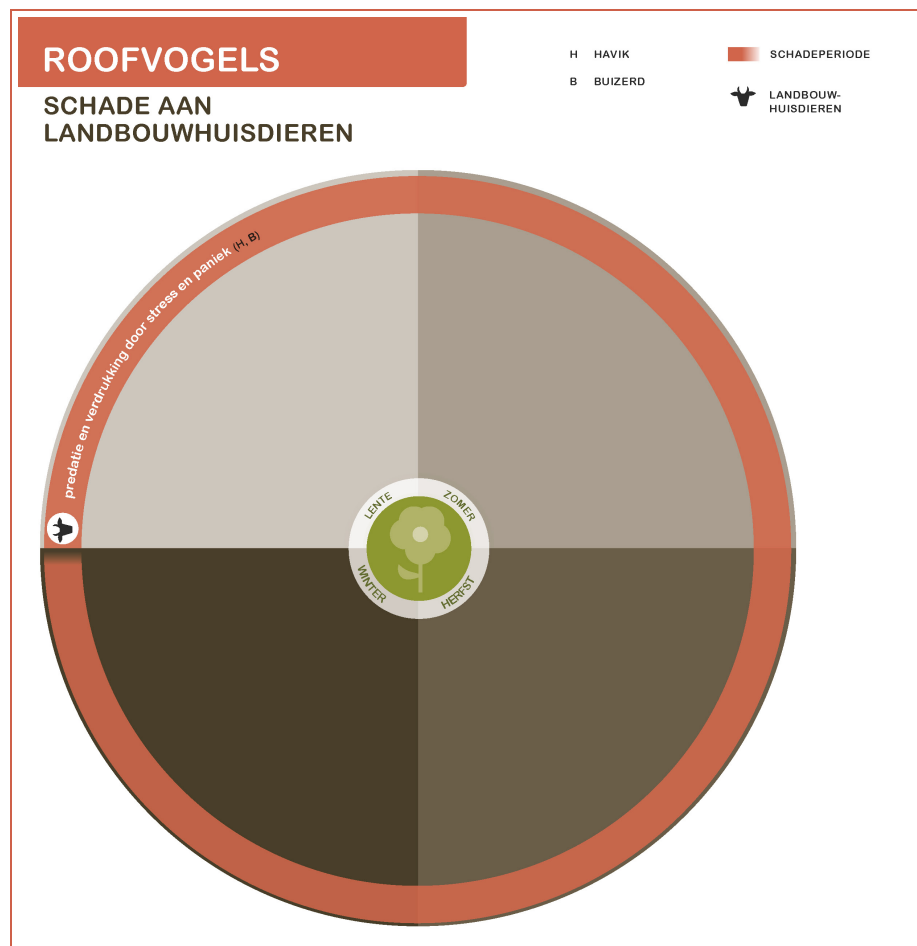
Roofvogels kunnen bij landbouwhuisdieren schade veroorzaken door predatie. Door de aanval van de roofvogels kunnen landbouwhuisdieren door stress en paniek elkaar verdrrukken.

In onderstaande infographics ziet u wanneer faunaschade voornamelijk optreedt. Schade kunt u voorkomen met de preventieve middelen uit paragraaf 2.

3.1 Schade aan landbouwhuisdieren

Predatie treedt op bij met name pluimvee, sier- en watervogels.

Verdrukking door stress en paniek treedt voornamelijk op bij pluimvee.

4. Algemeen

Het Faunafonds kan onder voorwaarden tegemoetkomen in de schade die beschermde inheemse diersoorten veroorzaken aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of gehouden landbouwhuisdieren.

4.1 Wat te doen bij schade

Voor roofvogelschade van enige omvang kunt u een tegemoetkoming in de schade aanvragen bij het Faunafonds. Deze aanvragen worden getoetst aan de [beleidsregels van het Faunafonds](#)

(<http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/beleidsregels-faunafonds/>) .

Het Faunafonds kan in bepaalde gevallen een [verhoogd eigen risico](#)

(<http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/beleidsregels-faunafonds/eigen-risico/>) hanteren.

Het indienen van een tegemoetkomingsaanvraag doet u via de website [Faunaschade](#) (<http://www.faunaschade.nl/>) . Via dit portaal kunt u schade melden en aansluitend een aanvraag tot tegemoetkoming indienen.

Let op: aan het indienen van een tegemoetkomingsaanvraag zijn behandelkosten van 300 euro verbonden. De aanvraag kan pas worden ingediend nadat deze kosten via de betaalfunctie (iDEAL) in de applicatie zijn betaald. Op verzoek van bepaalde provincies wordt het behandelbedrag door het Faunafonds [terugbetaald](#)

(<http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/verzoekschrift-faunaschade/>) .

Heeft u vragen over het indienen van een tegemoetkomingsaanvraag of over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen, neem dan tijdig contact op met het Faunafonds. Het Faunafonds is bereikbaar via het algemene telefoonnummer van **BIJ12: 085 – 486 22 22** of infofaunafonds@bij12.nl (<mailto:infofaunafonds@bij12.nl>) .

4.2 Ontheffing

Voor het verontrusten van roofvogels is een ontheffing nodig. De Faunabeheereenheid (FBE) kan u hierin adviseren:

- als u een machtiging voor een ontheffing wilt aanvragen, neem dan bij dreigende of optredende schade direct contact op met de [FBE in de provincie](#) (<http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/faunabeheereenheden/>) waarin uw percelen liggen
- als er nog geen ontheffing aan de FBE is verleend voor de betreffende diersoort, vraag deze dan direct zelf aan bij de provincie
- neem dezelfde dag nog preventieve maatregelen (voor zover die zijn toegestaan zonder ontheffing)

Voor verdere informatie over de provinciale FBE's verwijzen we u naar www.faunabeheereenheid.nl.

(<http://www.faunabeheereenheid.nl>)

4.3 Meer informatie

Wilt u meer weten over faunaschade en de voorkoming ervan? Raadpleeg dan de overige Faunaschade Preventie Kits ('Beveren en beverratten', Dassen, Duiven, Eenden, Ganzen, Haasachtigen, Hertachtigen, Hoenderachtigen, Kleine zangvogels, Koeten, Kraaiachtigen, Meeuwen, Woelmuizen, Wilde zwijnen, 'Wolven, vossen en marterachtigen' en Zwanen). Maatregelen voor andere soortgroepen en de daarbij eventueel geldende richtlijnen vanuit het Faunafonds zijn te vinden in de [Handreiking Faunaschade 2009](#) (<http://www.bij12.nl/assets/Handreiking-Faunaschade-2009.pdf>) .

4.4 Kleine lettertjes

Aan de informatie zoals weergegeven in de 'Faunaschade Preventie Kit Roofvogels' kunnen geen rechten worden ontleend. Weersomstandigheden, teelkeuzes, enzovoort kunnen leiden tot schadesituaties die niet zijn beschreven. De grondgebruiker blijft in alle gevallen primair verantwoordelijk voor het voorkomen en bestrijden van schade. Alle FPK's vormen een weergave van gedeelde praktijkervaringen en niet van alle middelen waarvan de werking wetenschappelijk is aangetoond.

5. Over het Faunafonds

De unit **Faunafonds** (<http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/overzicht/>) houdt zich bezig met wettelijke taken op het gebied van faunaschade veroorzaakt door beschermde inheemse diersoorten. In de praktijk betekent dit dat het Faunafonds een kennis- en adviescentrum is voor faunaschade. Het Faunafonds reikt handvatten aan om faunaschade te voorkomen en te bestrijden. Als desondanks schade ontstaat, kunnen agrariërs in bepaalde gevallen bij het Faunafonds terecht voor een tegemoetkoming in de schade. Het Faunafonds is onderdeel van BIJ12, de gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie van de twaalf provincies.

Colofon: Mede samengesteld door Van Bommel FAUNAWERK en Communicatiebureau de Lynx (logo, illustraties, infographics en print css).